

KÁVÉESOK LAPJA

V. évfolyam.

A Budapesti Kávésok Ipartestületének, a Budapesti Kávésipartársulatnak, a Magyar Kávésok Országos Szövetségének hivatalos lapja

4. szám

Kiadó és lejtulajdonos: A Budapesti Kávésok Ipartestülete	Felelős szerkesztő: Dr. Havas Nándor	Szerkeszti: A Budapesti Kávésok Ipartestületének sajtóbizottsága.
A lapot a Budapesti Kávésok Ipartestületének és a Magyar Kávésok Országos Szövetségének tagjai tagdíjuk fejében ingyen kapják. Előfizetési díj: Egy félévre 8.— pengő. egész évre 16.— pengő.		Szerkesztőség: Budapest, VIII. József körút, 38. III. em. 17. Telefon: József 321—05 Kiadóhivatal: Budapest VIII., Rékk Szállás ucca 31. Hirdetéseket a kiadóhivatal vesz fel naponta 8—14 óráig.

Külön meghívók helyett!

MEGHÍVÓ.

A Budapesti Kávésok Ipartestületének előjárósága f. é. február 26-án, (kedden) délután 4 (négy) órakor az Ipartestület tanástermében

ÜLÉST TART,

amelyre az előjáróság tagjait meghívja

Dr. Havas Nándor,
főtítkár.

Mészáros Győző,
elnök.

Árrombolás

Beszéljünk egyszer magunkról, a magunk dolgairól. Lapunk minden egyes számában, átlag minden két hétben felsoroljuk iparunk bajait és panaszait, rámutatunk mindazokra a főlünk független tényezőkre, amelyek üzleteink vitelét megnehezítik és sürgetjük a helyzet orvoslását.

Próbáljunk azonban egyszer befelé is tekinteni és megvizsgálni azt, vajjon nekünk magunknak nincs-e részünk abban, hogy boldogulásunk annyi nehézséggel jár, hogy üzleteink fenntartása valóságos művészeté vált, valóságos kötéltánc! Ha objektíve akarjuk a helyzetet megítélni, feltétlenül el kell ismernünk azt, hogy a számtalanszor felpanaszolt nehéz viszonyokon, a közterhek sokaságán kívül iparúzóink egy része is oka annak, hogy a kávéházak gazdasági helyzete oly sivár, szinte reménytelen.

Mind hangosabbá válnak a panaszok a kedvezőtlen üzletmenet miatt. Lakbérnegyed után vagyunk, az influenzajárvánnyal kapcsolatos vész- és rémhírek néptelenné teszik üzleteinket, az emberemlékezet óta nem ismert hideg a szobába zárja a legmeggrögzöttebb kávéházi törzsvendéget.

Ma már azok a kartársak is panaszkodnak, akiknek üzleti forgalmát abszolút megállapodottnak és biztosnak tekintettük, amelyek oly forgalmi pontokon feküsznek, ahol a közönség tömegei mozognak.

Rég elmúltak az inflációs konjunktúra éveit, elfogytak a bőségesen fogyasztó vendégek és a számlálatlan pénzzórások és a megnövekedett forgalom emléke, hovatovább csak a legendákban él.

Beállott a nagy krízis, elfogyott a pénz, a keresetek elolvadtak, ellenben életbeléptek a B) listák, a lebontások, üzemesökkenések, járvánnyá vált a munkanélküliség és az ezek után még megmaradt néhány vendég után megindult a hódító és esabító hadjárat.

Elfogyott minden, csak a jobb viszonyok alatt született és elbirt terhek maradtak meg teljes érvényben és így érthető, ha az érdekeltek mindent elkövettek, hogy megcsökkent forgalmukat injekciókkal életre galyanizálják.

Mi, akik a szabad verseny alapján állunk, e törekvést jogosultnak kellett elismernünk és a gazdasági élet vastörvényeit respektálva vártuk a dolgok kifejlődését.

A vendégfogadó eszközök minden fajtája mozgósított.

Először a zene volt „a nagy esabító.” Régi esendes kávéházak egyik napról a másikra zenés üzletekké váltak és vállalták az egyes divatos zenepriadóknak súlyos költségeit. Cigányzene, szimfonikus, bel- és külföldi jazz, néger és egyéb emberfajták lettek a pesti kávéházak mágnesei.

Természetesen ezzel párhuzamosan járt a zenélési zárórák meghosszabbítása, ami újabb terhet és költséget jelentett.

Enek és jambozenekarok tarkították a hangzavart, míg nem rövid időre mindent háttérbe szorított a mindent elborító tánc hullám. Ez vonzott is, hozott is közönséget, sajnos a forgalom mégse felelt meg a várakozásnak, mert hamarosan rájöttünk arra, hogy aki táncol, az nem fogyaszt! A táncot a hivatalos körök „erkölcsvédelmi törekvései” szüntette meg és újra nagyobb jelentőségre tettek szert az egyéb zenés produkciók.

Mindez azonban csak ideig-óráig tartó injekció volt, főként az esti és éjjeli forgalom fenntartása érdekében.

De a gazdasági helyzet nem javult és a még megmaradt reggeli és nappali vendégek száma is rohamosan apadni kezdtek.

Most hát ezekért indult meg a küzdelem. A reggeli kávéház vajtat, tojást, jamet, süteményt, a feketéhez likórt és ásványvizet kezdtek díjmentesen kiszolgálni.

Ez a járvány végigterjedt az összes kávéházakon és ma már alig van hely, ahol kombinált reggeli, likóros feketét, vagy pedig vasoramenüt ne lehetne kapni.

Elvégre ez sem lenne baj, vendégeinknek adjunk mindent, amit joggal megkívánhatnak, de közben nem szabad megfeledkezni saját jogos üzleti érdekeinkről.

Sajnos azonban nemcsak a kiszolgáltató árúk mennyisége és minősége, de árai tekintetében is megindult a verseny és ma már ott tartunk, hogy egyes üzemek még a tejcsarnoknál is kávémérésnél olcsóbb árakat számítanak. Nem akarok számokat idézni, de olyan lehetetlen árkalkulációkról van tudomásunk, amelyek nemcsak az illető üzem tulajdonosának jelentenek ráfizetést és előbb-utóbbi tönkretűntést, de a verseny erejénél fogva az egész vonalon lerontják az árakat, anélkül, hogy saját anyagi helyzetükön javítanának. Mert a kávéházi vendég konzervatív, törzskávéházát nem hagyja oda, legfeljebb kényszeríti a tulajdonost, hogy a konkurrens lehetetlen árait vegye át.

Ily módon a bevétel a látogatottságtól függetlenül csökkennek, a kiadások pedig stabilak, a mérleg tehát nap-nap mellett romlik, amíg csak lehet.

Ez nem tarthat tovább így, a konkurrencia nem tehet tönkre egy egész iparágat.

Vegyünk kézbe ceruzát és papírost és próbáljunk realisan számítani.

Abszolúte nem vagyok híve az árak jogosulatlan felhajításának, a magam részéről a legszívesebben látnék egy általános olcsóbbodási folyamatot, de a realis számítását saját egzisztenciánk érdekében sem hanyagolhatjuk el.

Amikor a nyersanyagok indexszáma a békebeliekhez képest jóval magasabb, üzemköltségeink, terheink azoknak sokszorosra, nem lehet az árakat leszorítani az önköltségek határán alul. Ráfizetésből megélni ma már az anekdotákban sem lehet s a konkurrencia letörése legfeljebb a mesebeli két oroszlán emlékéit idézheti fel, amelyek addig küzdöttek és veredtek, márták egymást, míg végül csak két oroszlánfarok maradt a küzdőtéren.

Mészáros Győző.

Rákosi Jenő a kávéházakról

A Budapesti Kávésok Ipartestülete, régi hagyományaihoz híven, bekapcsolta magát a Jókai-centennárium ünnepeibe s utolsó közgyűlését nagy regényírónk emlékének szentelte. Ez ülés anyagát tartalmazza ez a könyv, melyhez először írni nekem jutott a tisztség.

E könyv tartalma beszél magáért. En feladatomban én legjobban azzal felelek meg, ha ez elsőszóban viszont megünnepeltem azt a kedves viszonyt, mely hagyományosan fennáll irodalom és a kávéház között hazánkban. Hiszen még ma is találatnak kávéházak, ahol egy-egy irodalmi csoport művészi elemekkel fölereszte, kedvvel tanyáz és ügyszólván napról-napra találkozik. Pedig ma Otthon, Pészek, Újságírók Egyesülete, Pátria s más társadalmi intézmények állanak rendelkezésre. De a kávéházi feszelen szabadságnak, kötetlenségnek és alapszabálytalanságnak ma is olyan bűvös vonzereje van azokra az elemekre, melyek valamelyes utalványt hordoznak szívükben a halhatatlanságra, melyet kiirtani nem lehet a szívekből. Elvégre, mikor pályánk kezdetén borzasfejű cigány nép (bohéme) vagyunk, a kávéház a mi családi otthonunk s nem a hónapos szoba.

Abonyi Lajos, a méltatlanul korán elfelejtett regényíró, Az egyetlen pallosa című kedves regényében már a mult század elejéről leírja a jogászvilág kávéházi életét. Azután emelkedik országos hírré a Pilyax, melyet követ utóbb a Privorszky-, a Kammon- és a Fillingner-kávéház, egy időben a Török Császi (török császár), az én időmben a Kávéforrás.

Ez a kávéház a Fürdő ucca elején volt. Bérloje Kammer E., akinek bájos felesége meg ott trónolt a kasszában, míg mi, egy csomó deákparti fiatal író, egy meglehetősen nagy asztal köré telepedtünk minden este. Ez asztal története visszanyúl a kiegyezés előtti időbe. Alapították Urváry Lajos, Almássy Tihamér, Toldy Pista, Berzsek Árpád. 1866-ban kerültem közéjük én. Velem és utánam jöttek Dóczy Lajos, Csepreghy Ferenc, a Márkus-testvérek: Miklós, Pista, Elek, Józsi (a későbbi főpolgármester), Kaas Ivor br., Asbóth János, Ágay Adolf, Pompéry János, Molnár György, a színész, Klics, a nevezetes karikatúra rajzoló, Tóth Kálmán, addig, míg át nem pártolt a balközéphez. Azontal az ő kedvéért egy fiók-asztalt alapítottunk a Vadász-kürt-kávéházban s elneveztük a Tóth Kálmán szerkesztette Bolond Miska két alakja után Aunye-Baunye-körnek.

A legkiválóbb sörkülönlegesség

Szent István Porter-Sör

a Polgári Serfőző gyártmánya!

KÖZPONTI ÁLTALÁNOS TEJCSARNOK

VII. ROTTENBILLER UCCA 3!

A főváros kávéházai, szállodái és kávéméréseinek szállítója.
Tojás-osztály.

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Telefon: József 1338-91

346-68

350-16

Sürgöncim: „Köztes Budapest”

BUDAPESTI

Telefon. József 462-63

462-64

462-65

323-07

Voltak a Kávéforrásban vendégeink is, tanárok (mint Mauritz Rezső és Lauko Károly) jártak közénk, mert jókedvű, vidám társaság volt ott együtt. Csak egy szótalan alak ült közöttünk komolyan: Asbóth János, később képviselő és akadémikus. De ez is egy ízben, amikor élénk esztázis folyt az asztal körül, melyet ő némán végighallgatott, mikor hazamenetelre felkerekedtünk, föléstannak lelkesen s ennyit mondott: „Na fiúk, ma elmések voltunk.”

Társaságunkat úgy minden karácsony táján a bájos Kammerné meghívta az udvarra nyíló hölgyzalonba s megvendégelte. Mikor Molnár György megnyitotta másodszer 1867-ben a Népszínházat, a Kávéforrás hordta össze neki a vidék minden tájáról jobb színészeit. Az aréna nagy látványosságához: A költő Zrinyi című darabhoz, mely Molnár szerint „óriási mű, csak éppen hogy semmi vígság és semmi szerelem nincsen benne”, a Kávéforrás szállított szerelmet és tréfás jeleneteket, Munkácsy Mihály pedig festett hozzá díszleteket.

Hol van mindez?! A vidámság, a szerelem, a díszlet, Munkácsy Mihály? Hol vannak mind a kedves, jó és elmés fiúk, akik akkor a jövő küszöbén tolongtak lármás jókedvvel és a szívárvány minden színében tündöklő reményekkel.

Szinte megrázkódit bennem a lélek, amikor ide kell írnom: Nincsenek! Egy sínes már közülök, csak én magam vagyok még itt valamennyiük közül, aki nektek e sorokat írom előző gyanánt, de utóirat az annak, ami volt. Az én életem előszava ott játszódtott le egy kávéházban és mondhatom, hogy felejthetetlen, ideális emlék marad. Ez pedig ime, most hozzá a Kávésok Jókai-ünnepé alkalmából az előzősége annak a kedves prologusnak. Így érintkezik kezdet és vég, mint a karikagyűrűben, mellyel eljegyezzük, akit szeretünk. És így épül fel az örökkévalóság azokból, akik elmúlnak.

Budapest, 1925. június.

Rákosi Jenő.

*

Rákosi Jenő ezt a gyönyörű visszaemlékezést az 1925. évben megtartott Jókai centennáriumnak alkalmából írta. A centennáriumnak alkalmával ugyanis Mészáros Győző tartott Jókai Mórról előadást, amelyet az ipartestület füzetalakban akart kiadni és e tervezett füzet elé előszóval írta meg Rákosi Jenő e cikket. Ellhunytá alkalmából aktuálisnak láttuk annak közlését.

A kávéház jelene és jövője

Érdekes és szükséges is azzal a kérdéssel foglalkoznunk, vajon javuló vagy pedig rosszabbodó tendenciát látunk-e a kávéházak jövőjében? Annál inkább is foglalkoznunk kell ezzel a kérdéssel, mert a jövő esélyeinek számbavételénél a jelenből kell kiindulnunk és már a kávéházak jelenének megítélésénél is, nézetem szerint, rendkívül sok téves hit van elterjedve a közönség körében. Ez pedig nem lehet ránk nézve teljesen közömbös. Nem lehet pedig azért, mert a közönség, a közvélemény és közvélemények akár helyesek, akár pedig tévesek, sokszor gyakorolnak befolyást olyan tényezőkre, akikre egyébként csak a reális tényeknek, a rideg számoknak volna szabad befolyást gyakorolniuk. Nekünk tehát nemcsak az igazság szempontjából feladatunk, hanem érdekünk is, hogy helyesen legyen a közvélemény rólunk tájékoztatva. Mert valljuk be, hiába kiűzünk ma ezer és ezer gondot, még ma is és általábanosság az a hit van elterjedve, hogy a kávéház az egy aranybánya. Az a fogalom pedig, hogy aranybánya, nemcsak azt akarja jelenteni, hogy csak úgy ömlik a pénz annak a kávéháznak boldog tulajdonosához, hanem azt is, hogy könnyen, munka, mond és rizikó nélkül ömlik.

Miért terjedt el ez a nézet? Elsősorban nézünk a múltba vissza. 30–40 évvel ezelőtt óriási iramot vett Budapest fejlődése. Magyarország iparát évszázadokig elnyomta Ausztria. Csak a kiegyezés utáni idők adták meg a fejlődéséhez szükséges szabad levegőt. Természetes, hogy ez sem mehetett egyszerre, azonban a múlt század végén már kibontakozott ez az óriási méretű fejlődés. Ezen industrializálódásnak volt természetesen következménye Budapestnek, mint ipari centrumnak ez az amerikai méretű fejlődése. A lakosság rohamos növekedése nemcsak a természetes szaporodás, a szülések következménye volt, hanem megindult a vidékről egy óriási arányú bevándorlás. Ezeknek az itt megtelepedett vidékieknek nem lehetett meg mindjárt az ő megszokott, meleg otthonuk és másrészt a nagyváros nekik új életet élvezni és látni akarván, inkább akartak állandóan — hogy

úgy mondjam, nyílt színen lenni. Mi felelhetett meg nekik jobban, mint a kávéház? Ott emberek között voltak, sokat láttak, hallottak és egyben a kávéházak jellegzetes budapesti típusa folytán második, vagy talán első otthonuk is találtak ott. Lassan azután megszokták a kávéházakat, úgy hogy ha más életkörülmények közé kerültek, akkor is szükségük volt már rá.

A nagy ipari fellendüléssel kapcsolatos volt a nagy kereskedelmi fellendülés is. A sok üzletkötés sok tárgyalással jár. Hol intézhetnék volna ezt alkalmasabb helyen el, mint a kávéházakban. Hisz jó példát láttunk erre a közelmúlt nagy, de hálátlan konjunktúra idején. Szóval lüktetett az élet az akkori Budapestben; kerestek az emberek és aki keres, az könnyebben költ is. A fenti komolyabb alapú találkozásokon kívül összegyűltek a kávéházakban kizárólag szórakozás céljából is. Kerestek az emberek és költöttek és így természetes, hogy nagy méretekben lendült fel akkor a kávésipar. Igen ám, de nemcsak a kávésipar és nem is elsősorban a kávésipar. De ezt volt a legkönyvebb észrevenni. A kávéház a fejlődés szempontjából, azt mondhatnánk, hogy egy secundárjelenség. Ha a többi foglalkozási ágaknak jól megy, akkor és csak akkor akkor megy jól a kávéházaknak is. A gazdasági élet erejének emelkedését, vagy esökkenését szinte hőmérőí pontossággal mutatja egy budapesti kávéház statisztikája. Hogy azonban mégis a kávéházak fejlődése volt a legszembeszökőbb, azt könnyen meg lehet érteni. Mert hisz általában és még ma is, ha egy új szórakozóhely alakul (és bizonyos szempontokból ide kell sorolnom a kávéházat is), arról egyszerre az egész város tud, arról egyszerre tudomást szerez és beszél mindenki. Ha pl. egy cipőfelsőrészgyár alakul, lehet annak öt-ször akkora tökéreje mint egy kávéháznak, mulatónak, vagy színháznak, arról legfeljebb csak a szakemberek tudnak. Ha egy hónapon belül akár öt cipőfelsőrészgyár is alakul, arról mindig még csak a cipőszakmában fognak beszélni. De létesüljön csak nem is egy hónap, hanem egy év alatt öt új kávéház, akkor arról nagyon gyakran fogunk hallani a közönség legszélesebb rétegeiben és hamar megvan a népiélet: a kávéházak mesésen mennek, mert minden héten alakul egy új. Hiába, az emberek megvan az a tulajdonság, hogy bár a szórakozásukra szeretik legszívesebben költeni a pénzüket, megmarad bennük valami olyan szemrehányás féle, hogy hát mégis csak nem valami szép dolog az az ő szórakozásukért pénzt elfogadni.

Szóval nemcsak a kávésipar fejlődött akkor olyan nagy iramban, hanem minden vállalkozás. És ha most összehasonlítjuk a mai ifjú generáció gazdasági munkájának meddségét az akkori generáció fiataljainak nagy sikereivel, akkor azt kell mondanunk, hogy ez a nagy különbség nem onnan van, mintha talán ez a mai fiatalág kevésbé volna okos, vagy ügyes, vagy életrelvő, hanem hogy az akkori óriási és minden irányú fejlődésben egy normálisan gondolkodó, szorgalmas embernek reüssálnia kellett. Vitt mindent magával a fejlődésnek ez a meleg Golf-áramlata. Akkor ép úgy ment minden felfelé, mint ahogy most csúszik lassan, de állandóan minden lefelé.

Az aranybánya-filozófiának ma is ugyanaz az oka, mint a múltban. Hiába szűnt meg az elmúlt évtized alatt Budapest kávéházainak a fele, az, hogy az utóbbi egy-két évben 4–5 új kávéház alakult, vagy végzett nagyobb arányú renoválást, már megint tápot adott annak a villámgyors, de éppen azért felületes megállapításnak, hogy a kávéházak nagyszorúan mennek. És itt kell és újból rá kell nyomtatékosan mutatnom, hogy a kávéházak nyilvános jellege az, ami előidézi, hogy mielőtt egy új kávéház nyílik, vagy egy már fennálló renovált, arról az egész város tud és beszél. Azt viszont tudjuk, hogy a közvélemény sohasem keres okokat, hanem csak a következményeket látja és nagyon is hajlamos egy-két megfigyelés, habár felületes megfigyelés alapján is, generalizálni. Mit is érdeklő a közönséget, hogy az a kávé, aki renovál — a legjobb esetben — mindazt a hasznát fekteti bele ebbe, amit a legutolsó renoválása óta összegyűjtött, vagy ami gyakoribb, sőt új üzleteknél majdnem kizárólagos eset,

hogy ezen tökebefektetések legnagyobb része hitelre megy?

Sőt tovább megyek. Sok esetben egyenesen rossz jel, ha nagyon erős a renoválási láz. Ez tudniillik, amit különösen egyes mai túlzott esetek alapján bátran állíthatok, az éles konkurrencia fegyvere. Erre pedig nem akkor van szükség, ha nagyon jól megy az üzlet. Ha viszont arról a néhány új üzletről van szó, amelyek ujonnan nyíltak, az sem jelenti azt, hogy javult a kávésipar helyzete. Mert ha egy új kávéház nyílik, az nem jelenti azt is, hogy szaporodik a kávéházakat látogatók száma. Vegyünk példaképpen két fiktív számot. Mondjuk, hogy Budapestben van 100 kávéház és azokat 100 ezer ember látogatja. Ha megnyílik a 101-ik kávéház, az nem azt jelenti, hogy ezentúl 101 ezer ember fog kávéháza járni, hanem azt, hogy az a 100 ezer vendég ezentúl eggyel több kávéházban oszlik meg. Általánosságban tehát nemcsak hogy nem javult a kávéházak helyzete, hanem azoké a kávéházaké, amelyeknek közelében nyílt az új üzlet, még rosszabbodott is.

És hogy ez tényleg így van és hogy ez mérték adó, sőt nagyon is mérlegelő helyen is belátják, annak leghathatóbb bizonyítéka, hogy maga az államkincstár most már második éve fokozatosan esőkentette a Budapesti Kávésok Fényüzési és Forgalmiadó Közösségének adóját. Ezt pedig csak azért tette, mert objektív meggyőződést szerzett arról, hogy az összes budapesti kávéházak együttes bevétele — mert hisz ez a fényüzési és forgalmiadó alap — esőkent. Csökkent pedig tavalyelőtről tavalyra és tavalyról az idei évre.

Még egy körülményre akarok rámutatni, amely fenti okok ellenére a közönség véleményét tévesen befolyásolja. Ez pedig a helytelen reklám-politika. Nem hiszem, hogy általános helyesléssel ne találkoznék az a megállapítás, hogy egyes langatos reklámok, anélkül, hogy a reklámozottnak használnának, igen nagy károkat okoznak az egész szakmának. Néhány bombasztikus frázis, a melyet a közönség igen hamar felkap és tovább terjeszt, rövidesen súlyos érve lesz az aranybánya-filozófiának.

Ha a jövőbe akarunk pillantani, akkor három szempontra kell figyelemmel lennünk. Először a Trianon által teremtett gazdasági viszonyokra, másodsor a nagytőke bevonulására a kávésiparba és harmadsor a kávéházi közönség utánpótlásának kérdésére.

Addig, amíg a trianoni határok érvényben vannak, lényeges és gyökeres javulás Magyarország gazdasági életében még csak nem is remélhető. Egész természetes, hogy ezalól a kávésipar sem képezhet kivételt, már csak annyival inkább sem, mert mint már fentebb is mondtunk, a kávésipar jó, vagy rossz üzletmenete a legszorosabban összefüggésben van az általános üzleti élet jó, vagy rossz sorsával.

A nagytőke bevonulásának kérdését két részre osztom. Az egyik, amit szorosabb értelemben ide kell vennem és ami csak a kisebb tökérejeű kávéházakra nézve jelent veszélyt, a másik pedig a tejesarnokok kérdése.

Láthatjuk, hogy különböző, igen nagy tökérejeű vállalkozók egyszerre több üzletet is megszereznek, azokat nem is maguk, hanem üzletvezetők által vezetik, hatalmas összegű befektetésekkel valóban elsőrangú nővéremelik vállalkozást, amit természetesen semmiféle szempontból sem lehet kifogásolni, sőt sok szempontból csak dicsérni; de mindenestre azt is meg kell állapítani, hogy a kis-és középkávéházak szempontjából ez nagy veszély, mert ezek tökéletesen képtelenek lévén ilyen befektetések eszközzésére, am azok mellett elmaradnak a versenyben és így ezen a fronton is mutatkozni fog a nagytőkének a kistőkét lehengerlő hatalma.

Ebbe a kérdésbe kapcsolódik be a tejesarnokok már sokkal inkább pertraktált ügye. Éppen ezen sokoldalú megvitatás miatt itt ezzel a kérdéssel nem akarok bővebben foglalkozni. Ez ugyanis már egy magánjellegű érdekeltség frontja mi ellenünk, amely mellett nem úgy kellene elmenünk, hogy annak létezését és tovaterjeszkedését pusztán tudomásul vesszük, hanem igenis frontot kellene alkotnunk a front ellen. Nem azt akarjuk, hogy ne legyen tejesarnok, hanem igenis azt, hogy tejesarnok cégér alatt ne folytassanak kávéházi üzemet. Mert ha tovább fogjuk nyugodtan nézni ezt a fejlődést, akkor ma holnap oda fogunk eljutni — amint azt egy budapesti nagykávéház tényleg és jogosan megteszi, hogy t. i. este 8 óra után tejeskávét nem szolgál ki — hogy a tejesarnok is, amely oly nagy tanulékonyssággal veszi mintaképül a kávéházat, szintén majd este 8 óra után zene mellett szeszt, eszpressót, vagy esetleg még meleg vacsorát fog csak felszolgálni. És mindezt tejesarnok cégér alatt.

A harmadik kérdés a kávéházi közönség utánpótlásának kérdése. Egész kétségtelen, hogy a mai fiatalágnak sokkal kisebb száza-

MERGÉ GUMMIPADLO

Alapítástól 1886-ban

Herzka, Halász és Berger

vas és rézbutor-gyár

Budapest, V., Lipót-körút 10.

Teljes kávéházi és szállodai berendezések.

léka jár kávéházba, mint azelőtt. Ennek oka a fiatalság megváltozott életmódjában keresendő. Még két évtized előtt a szabadtéri sportok egész kezdeti stádiumban voltak nálunk. De évről-évre hatványozott mértékben emelkedik ezen sportokat űzők száma. Még csak négy-öt évvel ezelőtt is alig egy-két száz esónakot láthattunk nyáron a Dunán, a múlt nyáron pedig már hétézer fölé emelkedett a számuk. Három-négy évvel ezelőtt még kuriozum volt télen a budai kávéházban egy-egy skielőt látni, ma pedig ezrével lepik el nemcsak a környékbeli, de innepnapokon a távolabbi hegyeket is. Az autó- és motorsport szintén igen sok embert von el a kávéházi élettől.

Igy azután gyakran és méltán halljuk a kávéstól azt a panaszt, hogy ha meghal, vagy bármely más ok miatt elveszít egy régi vendéget, nem jön helyette új. Nem is jöhet. Mert a mai fiatalság, amely elszokott vagy hozzá sem szokott a kávéházhoz, szabad idejét a sportnak fogja szentelni, ez válik szükségletté és csak nagyon ritka alkalmakkor fogja felkeresni a kávéházat. Nézzük csak Angliát, a sportélet klasszikus hazáját. Ott egyáltalán nincs meg a mi fogalmaink szerinti kávéház, ellenben pótolja ezt némileg a klubélet, ami nálunk szinte ezen sportmozgalommal párhuzamosan van kifejlődőben és szintén nagyban hozzájárul a kávéházi közönség számának apasztásához.

Ezek után azt hiszem, hogy az aranybányafilozófia hívei is be fogják látni, hogy nem csupán öröm és gond nélküliség uralkodik az aranybányákban.

Dr. Strausz Vilmos.

SZAKKÉRDÉSEK.

Rovatvezető: Katona István.

A „kereskedelmi tulajdon“

Lapunk hasábjain már részletesen ismertettük azt az elgondolási folyamatot, amely több országban túllépte az akadémiás vita medréit és törvénybefoglaltságában a „kereskedelmi tulajdon“ elnevezést kapta. Hogy a már megkezdett témát folytatni tudjam, pár szóval összefoglalom a már elmondottakat, hogy azután a tétel továbbvezetése zökkenés nélkül legyen végrehajtható.

Kiindulópontunk az volt, hogy a kereskedő vagy iparos üzlete körül rendszerint *állandó verőkör* alakul ki, amely hozzászokik, hogy szükségleteit azon meghatározott helyen lévő üzletben elégítse ki és ennek következtében a kereskedő, illetve iparos javára egy bizonyos *vagyon* érték fejlődik ki, ami tisztára kereskedő munkájának, szorgalmának, üzemi zsenijének gyümölcse. Az üzletbérlet az évek során hatalmas *vagyon* investál bele a háztulajdonosi csupasz falakba, üzletét igyekszik állandóan modernébbé, tetszetősebbé tenni, felruhazza azt *egyéni ízlésével* és *invenciójának* ezer ötletével és megnyilvánulásával.

Ami a bérlet felmondása után a jogutód jogtulajdonosi csupasz falakba, üzletét igyekszik állandóan modernébbé, tetszetősebbé tenni, felruhazza azt *egyéni ízlésével* és *invenciójának* ezer ötletével és megnyilvánulásával, ami a bérlet felmondása után a jogutód jogtulajdonosi csupasz falakba, üzletét igyekszik állandóan modernébbé, tetszetősebbé tenni, felruhazza azt *egyéni ízlésével* és *invenciójának* ezer ötletével és megnyilvánulásával, ami a bérlet felmondása után a jogutód jogtulajdonosi csupasz falakba, üzletét igyekszik állandóan modernébbé, tetszetősebbé tenni, felruhazza azt *egyéni ízlésével* és *invenciójának* ezer ötletével és megnyilvánulásával.

Mocznik mustár a legjobb!!

Ezt a befektetett üzleti tőkét, ezt a tulajdont, amit elvitathatalanul az *üzletbérlet* termelt, produkált egyéni kvalitásai, befektetett tőkéje és hosszú évek tövisekkel teli, szorgalmasan fáradozó munkájával, akarjuk megvédeni azon elgondolás alapján, ahogyan azt a nyugati nagy kultúrnemzetek példája egyenesen elénk tárja.

A francia törvényhozás („Loi sur la propriété commerciale“) volt az első, amely ezt az eszmei tulajdont törvénybe foglalta, ezt követte az 1922. évi olasz törvény („Provvedimenti per la tutela dell'avirimento commerciale“); azonos kiindulásból, de más konklúzióval zárult a németbirodalmi törvényhozás jogvédelme, valamint ide tendálnak a svájci, angol és osztrák jog előkészítő mozgalmak is.

A francia törvény szerint az üzlethelyiség *bérlője* szerződésének lejártá előtt legalább másfél évvel köteles a tulajdonost értesíteni, hogy lejárt szerződését meg akarja újítani. Abban az esetben, ha a bérlő az újított szerződés lényeges feltételei tekintetében nem tudnának meggyezni, ettől az értesítéstől számított két hónap alatt, kötelesek a két hónap leteltével a törvényszék elnökénél *egyeztetési tárgyalásra* megjelenni. (Ha ezen egyeztetési tárgyaláson a bérlő nem jelenne meg, elesik azoktól a kedvezményektől, melyeket a törvény részére biztosít.) Ha a bérlő és a bíróság előtt nem tudnak egymással megállapodni, mindegyikük kijelölhet egy-egy *szakértőt*, akiket a bíróság meghallgat és akiknek *eggyüttes* véleményével szabályoztatik a bérlet meghosszabbításának kérdése. Abban a végső esetben pedig, ha a szakértők sem tudnának meggyezni, a bíróság szabályszerű tárgyalást folytat le az ügyben, melyben a feleket, a felek szakértőit is meghallgatja, szükség esetén külön harmadik, *el-lenőrző bírói szakértőt* is kirendel és azután *ítélet* alakjában publikálja döntését.

A francia törvény részletesen meghatározza azt is, hogy mikor tagadhatja meg a háztulajdonos az üzlethelyiségre vonatkozó bérleti szerződés meghosszabbítását. Megtagadhatja szerinte akkor, ha az üzlethelyiségre vagy *magának vagy hozzátartozóinak* van szüksége, ilyen esetben azonban szigorú sankcióval zárja ki a törvény kijátszásának, megkerülésének lehetőségét, amikor is a bérlőnek

Tokaji konyak

Anima Tokaj konyak-likőr
Első Tokaji Konyakgyár R.-T. Tokaj.

Kávéházaknak fontos!!

Waddington angol } világhírű kártyák
Stralsundi német }

kizárólagos képviselete

madari **Kreybig Rudolf**

Budapest, V., Sas ucca 29. — Telefon: 963-83

Kérjen sorozatos mintalapokat és árjegyzéket.

Rummy, Bridge, Poker, Patience, Tarok.
Dús rakfar. Olcsó árak. Nagy választék.

Utazásra legjobb a

Stauffer

dobozos- és blokk-ementáli világmárka!

Központ: Répcelak.

Díjmentes költségvetéssel készséggel szolgálunk.
Kényelmes fizetési feltételek.

V., Vécsey u. 4. Tel. Aut. 268-39

Az élelmiszerek abszolút biztosan és eredeti frissességükben csakis a

KELVINATOR

elektromos automatikus hűtőgépekkel felszerelt hűtőszekrényben őrizhetők meg. Miért bajlódik a jégge mikor a

KELVINATOR

segítségével, jég nélkül, vilányárammal olcsóbban, jobban és biztosabban hűthet?!

Forduljon felvilágosításér a magyarországi egved-árusításhoz:

PREIS MIKSA

gőz- és villanyüzemű fehérsütemény és kenyérgyára

Gyártelep és főüzlet: VI, Kazár ucca 9. ■ Telefon: 104-84

Szállít reggel 7 órától este 7 óráig minden időben friss süteményt és kiváló minőségű házikenyvert.

még külön kártérítési jogot biztosít. Minden-
esetre azonban, még akkor is, ha a háztulaj-
donos ténylegesen saját maga részére vette
igénybe az üzlethelyiséget, a régi bérlőnek
megtérítést juttat az új bérlőt ért *gazdagodása*
erejéig, vagyis azon vagyoni érték kamatait
illetőleg, amit a régi bérlő által befektetett
eszmei vagyonnak a további évek folyamán
hoznai kellett volna. (Esetleges visszaélések
meggátlását célozza ilyen esetekben az a meg-
szorítás, hogy a háztulajdonos a *saját* kezelé-
sége alatt üzlethelyiséget 3 évig másnak ki nem
adhatja.)

Azon esetben azonban, amikor a háztulaj-
donos üzlethelyiségének bérleti jogát nem a
saját részére, hanem más új bérlőre akarja
átruházni, irányadó a következő lefektetés: A
háztulajdonos felajánlani tartozik üzlethelyi-
ségét *elsősorban a régi bérlőnek* ugyanazon
bér ellenében, amit neki más komoly bérlő,
racionálisan, tehát a kereskedői józan gon-
dosság mérlegelésével, felajánlta. Az ajánlat
komoly, realitás voltáról vita esetén egy e célra
szervezett *vegyes bizottság* van hivatva dön-
teni. Abban az esetben, ha a háztulajdonos
még a más által racionálisan felajánlott bér
ellenében sem kívánja a régi bérlő bérszerző-
dését meghosszabbítani és helyiséget más bérlő-
nek adja ki, a régi bérlő *kiköltözni* tartozik,
ezzel szemben azonban kártérítésre van joga
a háztulajdonosával szemben. Ugyanez a kár-
térítési igénye fennáll a régi bérlőnek akkor
is, ha a más által realisan felajánlott bér el-
fogadni a maga részére *nem tudja* vagy *nem*
akarja és bérletétől ez okból megválni kény-
szerül — ebben az esetben azonban igényét az
új bérlővel szemben támaszthatja. Ezért az új
bérlőt terhelő kártérítési értékért a háztulaj-
donos tartozik *jótállást* vállalni abban az eset-
ben, ha azt az új bérlő bérletének átvétele
előtt ki nem egyenlítette volna.

A francia törvény jogvédelemben részesít
minden olyan üzlethelyiséget, melyben leg-
alább két éve folytatnak kereskedői vagy ipa-
rosi tevékenységet, kivétel csupán a szóbeli
szerződésekre vonatkozik, melyeknek joghoz-
kötött meghosszabbítását a bérlő csak akkor
kérheti, ha azt legalább már 9 éve bérlő.

Amint láthatjuk tehát, a francia törvény-
szabályozás erősen jogi alapra fektetett meg-
oldással igyekszik biztosítani az üzletbérlő
jog-vagyonát, mondhatni *jogi-élettel* tölti meg
eszméi és fizikai befektetésének átmentési le-
hetőségét demonstrálva ezzel, hogy ezt a tu-
lajdoni a háztulajdonos tulajdonától *függet-
len* valaminek ítéli, ami felett a rendelkezés
kizárólag annak kiérdemelt és azt kitermelő
tulajdonosát, a régi bérlőt illeti.

Ha alaposan megvizsgáljuk a kérdést, nem
tarthatja magát az érdekeltenél azon konz-
ervatív alakok nyugvó érvelése, miszerint
ez magántulajdonukat korlátozó jogot terem-
tene, hiszen miként a fentiekből kiviláglik, a
háztulajdonos mindkéz jogosítva marad visz-
szavenni a maga helyiségét, azt még minden
jogos ok *nélkül* is megteheti, csupán az a meg-
kötés korlátozza, hogy ezt a vagyoni értéket
kártérítési tartozik. Nem éri tehát csorba *sem*
jogát, sem vagyonát, csupán azt az abuzust
van hivatva megszüntetni, hogy más arat-
hassa le azt, amit a jogelőd verítéke vetett el
és munkált meg. Nem lehet tehát jogkorláto-
zásról beszélni, csupán azon jogszabály kiter-
jesztéséről és helyes alkalmazásáról, hogy
*jogait mindenki csak a mások jogainak sé-
relme nélkül gyakorolhatja és senkit sem le-
het megfosztani évtizedes munkájával joga-
san szerzett vagyonától.*

A francia és olasz jogi elgondolás tehát a
probléma megoldását azonos alapra fekteti,
mint a már régebben megoldott és lefektetett
szabadalmi és szerzői jogok védelmére. Ahogy
ma már minden kultúrmet jogvédelmet
nyújt a feltaláló találmányának, a szerző szer-
zeményének védelmére, jogbástyát kell stu-
tuálni az üzletbérlő hasonló *eszméi vagyoni-
nak* megmentésére, nehogy az szabad prédája
lehessen a spekulációs vagy mérhetetlen ét-
vágyu, gazdasági megsemmisítést előidéző ki-
használásnak.

A másik elgondolás, amit a német törvény-
hozás valósított meg, már nem ilyen absztrakt
jogi alapokon nyugszik. A német törvény a
társadalmi együttlét létföltételeként elismert
tisztség, a tisztességes verseny fogalmából
indul ki és a *tulajdonnak a köz érdekében való*
korlátozását használja fel ezen kihasználás
climinálása céljára. Minthogy pedig az állam
a közérdekűség szemellett tartásával számos
korlátozásnak veti alá a magántulajdon, mi
sem természetesebb, ha ezen jogkorlátok kibő-
vítésével siet az állami a közgazdaság fenyege-
tett egyedei védelmére, akiknek évtizedes

munkája, existenciájuknak megszilárdulása
nem csupán egyéni, hanem fontos *nemzetgaz-
dasági érdek* is. Ezzel az indoklással kötelezi
a német jog a háztulajdonost, hogy a *bérl*
csak a *közgazdasági szempontok által indokolt*
*határok között emelhesse, gazdasági existen-
ciákat meg ne semmisíthessen indokolatlan*
felmondás útján. De már a tisztességes ver-
seny jogértelmének kiterjesztése is ide tendál,
mert ha a kereskedőket kötelezheti az egymás-
közötti tisztességes verseny betartására,
ugyanazon mértékben kötelezheti a háztulaj-
donosokat, hogy amúgy is jól gyümölcsöz-
tetett tőkékük korlátlanágával a *bérl csak a*
*tisztesség határain belül emelhessek és indo-
kolatlanul ne mondhasanak fel, legfeljebb*
kártérítés ellenében.

Röviden ez volna tehát a külföldi legfonto-
sabb jogrendszerek kivonata és dióhéjba fog-
lalt kritikája. Természetesen kellő átforgalmazás,
a mi speciális viszonyainknak megfelelő át-
dolgozás nélkül egyik rendszer sem illethető
át a jogrendszerünkbe, mint ahogy a délszaki
növényeket — bármennyire szépek is legye-
nek — nem honosíthatunk meg más égvői ég-
hajlat alatt annak rövid időn belüli teljes el-
sátnyulása nélkül.

A külföldi példák csak útmutatásul szol-
galjanak. Csak a bátorságot öntő injekciók
legyenek, melyeknek hatása alatt és erkölcsi
támogatása mellett kell a mi bőrünk védelmét
is megkonstruálnunk. Hogy ez a mi jogunk-
ban, a mi gazdasági életünk szövetségének
miként felelne meg legjobban, arra nézve leg-
közelebbi fogok egy kis odavetett skiccel
reflektálni.

Katona István.

Hivatalos rész

129—1299. szám.

Körlevél.

Igen tisztelt Kartársak!

Budapest székesfőváros tisztiorvosi hivatala
a következő átiratot intézte ipartestületünkhez:

Igen tisztelt Elnökség!

Az influenzajárványra való tekintettel van
szerecsét az igen tisztelt Elnökség figyelmét az
alábbiakra felhívni.

Az influenza az orrból és torokból köhögés és
tüszentág által a levegőbe jutott váladék, vala-
mint az ilyen fertőzött kezek útján terjed,
miért is a járvány terjedésének megakadályo-
zása szempontjából legfontosabb az egyéni vé-
dekezés.

Az egyéni védekezésre vonatkozó szabályok
azonban nemcsak a kávéházakat látogató nagy-
közönségre vonatkoznak, hanem még fokozottabb
mértékben a kávéházi alkalmazottakra, akik a
vendégek kiszolgálása következtében könnyen
válhatnak a betegség terjesztőivé.

Nagyon fontos tehát, hogy ezen a téren min-
den lehető elkövessünk a járvány terjedése ellen.
Tekintettel azonban az általános gazdasági
helyzetre és jelen esetben a kávéháztulajdonosok
anyagi érdekeire, ezidőre nem óhajtok e te-
kintetben hatósági intézkedést tétetni, vagy pe-
dig a közönség figyelmének e körülményre való
felhívása iránt a sajtó útján ylatkozni.

Felkérem tehát az igen tisztelt Elnökséget,
szíveskedjék az ipartestület minden egyes tagját
szigorúan figyelmeztetni arra, hogy

1. a járvány tartama alatt a kávéházak takari-
tását fokozottabb mértékben végeztessék;
2. megfelelő szellőztetésről gondoskodjanak;
3. ne tőrjék, hogy a közönség a kávéházak
padlóira köpjön;
4. a beteg kávéházi alkalmazottak a közönséget
ne szolgálják ki.

Abban a reményben, hogy az igen tisztelt
Elnökség a legnagyobb megértéssel segítségemre
fog lenni, a nyilvános intézkedéstől eltekintek.

Budapest, 1929. február 4-én.

Dr. Csordás elemér s. k.,
m. kir. egészségügyi főtanácsos, tiszti főorvos.

*

Amikor az átiratban foglaltakat az igen tisz-
telt Kartársak tudomására hozzuk, felkérjük,
hogy annak rendelkezéseit a hozzáfűződő fontos
érdekekre való tekintettel szigorúan tartsák be
személyzetüket is utasításuk annak betartására.

Budapest, 1929. február 6.

Kartársi üdvözléssel:

Dr. Havas Nándor s. k., Mészáros Győző s. k.,
főtktár. elnök.

DIETZLE-
PEZSGŐ

Telefon: Aut. 866-50

Arany (édes)
Ezüst (félédes)
Cremant rosé (édes)

Kizárólag nehéz la

marhanyelvek

pácolva, füstölve, vagy főzve
legjutánvosabban kapható

Grósz Mátvás

kolbászgyárában, VI., Desseffy ucca 14 szám

HIREK

Miről ne feledkezzék meg?

Február 20-ig megfizetendő az átalányozott és
zenés kávéházak január havi vigalmi adója.

Február 26-án, kedden d. u. 4 órakor előljáró-
sági ülés.

Március 5-ig esedékes az 1929. évi I. negyedévi
házbér egy havi részlete.

Március 6-ig befizetendő a nem átalányozott
zenés kávéházak vigalmi adója.

Március 10-én fizetendő a Budapesti Kávésok
Fényüzési és Förgalmi Adóközfösségének fény-
üzési és forgalmi adóátalánya.

Március 15-ig fizetik a fényüzési adót azok, a
kik nem tagjai az adóközfösségnek.

Befizetendő a kereseti, jövedelmi és vagyoni-
adó I. negyedévi részlete.

Befizetendő a személyzet illetményeiből le-
vont kereseti és rokkantellátási adó.

A Magyar Kávésok Évkönyve megjelent.

A munkanélküliek javára tovább gyűjtünk!

#

Rákosi Jenő † A magyar újságírás pá-
riárka - fejedelmének el-
hunytá oly országos esemény, amelyet egy spe-
ciális érdekeket szolgáló szaklap sem hagyhat
említés nélkül. Rákosi Jenő újságírói nagy-
sága, társadalmi jelentősége messze túlnőtt a pol-
gári társadalom szokásos keretein, benne az egész
magyarság szellemi vezérért tisztelte és gyászolja.
Országos jelentősége mellett nem mulaszthatjuk
el Rákosi Jenőt mint a főváros fejlődésének, mag-
yarrá tevőjének egyik oszlopos tényezőjét meg-
említeni, akinek a gondviselés megadta, hogy a
kis vidéki városból lett világvárossá fejlődését
— melyben nagy része volt neki is — megláthatta.
És itt kapcsolódik a magyar kávésipar Rákosi
munkásságába. Az első egyike volt, aki a kávé-
házak kulturális jelentőségét felismerte, sőt
amint azt a Jókai-centenárium alkalmával szá-
munkra írott — és lapunk más helyén kö-
zölt — cikkében megírta, a régi híres Ká-
véfóráss meg a Kammon látogatója és vendége
volt évek hosszú során át. Amikor szegény csonka
házának nehéz küzdelmeiben, sívár jelenében
Rákosi Jenőhöz hasonló sokaságára lenne szük-
sége, fájdalommal látjuk azt az egyet is távozni,
akiről — amint a természetesen elhangzott beszédek
egyike mondotta — már azt hittük, hogy vele a
gondviselés is kivételt tesz!

NOSZLOPI

finom pék- és cukrzsüteményei elismerten legjobbak

Üzemtelep: VI., Sziv ucca 13.

Telefon: Lipót 901-74.

Üzemutódlás. A munkaadónak a betegségi és balesetbiztosítási járulékokért, pótlárulékokért, balesetbiztosítási díjakért és a munkaadót terhelő megtérítésekért az eredeti munkaadóval való egyetemleges felelőssége szempontjából az üzemutódlást csak abban az esetben lehet megállapítani, ha a későbbi üzemtulajdonos az üzemet az említett munkásbiztosítási köztartozásokkal hátralékos munkaadótól megszerezte, vagy pedig az üzemutódlás az üzemnek az üzemelődtől megszerzése (átzállása) nélkül is megállapítható, az üzemaszonosság bizonyítására alkalmas egyéb ténybeli körülmények alapján. (A m. kir. Munkásbiztosítási Felsőbírószág 8. számú döntvénye. — M. T.)

Kétféle menü a kifőzőkben (!) A Budapesti Kifőzők és Kávémérők Ipartársulata azt a kérést intézte a kereskedelmi miniszterhez, hogy a kifőzőkre vonatkozó miniszteri rendeletet oly intézkedéssel egészítse ki, miszerint nem minősíthető kihágásnak az uccai nyílt üzletekben levő kifőzőseknek az az eljárása, ha az ebédet vagy vacsorát többféle változatban, azaz menüben szolgáltatja ki. A kereskedelemügyi miniszter kikerlte a miskolci kereskedelmi és iparkamara véleményét, amely most azt javasolja, hogy a kifőzők üzletkörüre jelenleg fennálló rendelkezés teljes egészében hajtassék végre, sőt ezenkívül az ellenőrzés megkönnyítése céljából kifejezetten rendelje el a miniszter azt is, hogy a kifőzősekben csak egy, legfeljebb csak kétféle menü legyen kiszolgáltatható. (!)

A tintaceruza veszedelme. A német tudományos szakfolyóiratok újabban propagandaszerű akcióit folytatnak, melynek célja a közönség figyelmét a tintairón használatával járó veszedelmekre felhívni. Ha a tintaceruza festéke nyílt sebhe kerül, vagy hegye beletörök a kézbe, veszedelmes mérgezést okoz. — A festék anyaga ugyanis az igen mérges methylviolet, mely kis mennyiségben is elváltozásokat okozhat a szervezetben. A tintaceruza mérgezett eleinte levert, étvágytalan, később a seb halvány ibolyaszínű váladékot boesát ki magából, majd hirtelen, heves fájdalmak közepette a sebzett festrész megdagad és megmerevedik, ami sürgős sebészi beavatkozást tesz szükségessé. A fertőzött sebek csak igen lassan gyógyulnak. Tintairont hegyvédő nélkül nem ajánlatos tartani és használni, mert így könnyen előfordulhat, hogy hegye beletörök a kézbe.

Tanoncviszony megszüntetése az iparos huzamosabb betegsége miatt. A baboesai ipartestület elnöksége beadványára a pécsi kereskedelmi és iparkamara megállapította, hogy az 1922. évi XII te. 98. §-ának 2. pontja szerint a tanonc panaszára az iparhatóság a tanoncvizonyt rögtöni hatállyal felbontja, ha a munkaadó üzemét két hónapnál hosszabb ideig szünetelteti. Ilyen esetnek kell tekinteni azt is, ha a munkaadó megbetegedése okozza ezt a szünetlést. Minthogy ebben az esetben a tanoncvizony a tanonc hibáján kívül szünik meg a szerződésben megállapított tanidő lejártá előtt, amennyiben a tanidőből annak egy ötödésznél kevesebb marad kiöltetlenül, a tanoncot a törvény 102. §-a értelmében segédi vizsgálatra kell boesátani, amennyiben azonban a tanidő hátralévő része a tanidő egyötöd részénél több, az iparhatóságnak azon kell lenni, hogy a tanonc a tanidőnek még kitöltetlen részére új tanoncszerződés alapján ugyanabban a szakmában más

munkaadónál lehetőleg a tanoncot érő minden hátrány nélkül nyerjen elhelyezést. A segédvizsga eredménytelensége esetében a törvény 102. §. és a 78000—1913. KM. sz. rendelet 169. §-a szerint kell eljárni.

A külföldön készült különleges konyak nem közszükségleti cikk, nem általánosnak mondható szükségérzetet, hanem kivételes magasabbrendű jóléti igényt elégít ki. Nem esik tehát az árdragító visszaélésekről szóló törvény hatálya alá. (C. II. 5327—1928. X. 31. Szeőke).

M. KIR. UDVARI FÉMÁRUGYÁR
HACKER MÓR
BUDAPEST, IV. VÁCI UCCA 36.
(Klotild-palota.)
Gyárak: { Wien, IV., Phorusplatz 9.
Wien, XVI., Kirchsteiteng. 6.
Alpaca, ezüst és chinaezüst gyártmányai a legjobbak és a legolcsóbbak!
Alapítva: 1878. — Telefon: Automata 822—54.

OCEAN
KONZERVEK
A LEGJOBBAK

Beszámítás a munkabérbe. A munkás munkabérekövetelésével szemben beszámításnak csak akkor van helye, ha az ellenkövetelés oly kár megtérítésére irányul, amelyet a munkavállaló a szolgálati szerződésből folyó kötelezettségei megsértésével a munkaadónak szándékosan okozott, a végrehajtás alá nem vonható követelésbe csak oly ellenkövetelést lehet beszámítani, amely ugyanabból a jogalaptól ered. (C. II. 2325—1928. XI. 2. Sereghy).

Közvetítő díj csak akkor jár, ha az ügynök által közvetített kölesönügylet valóban létrejön. A kölesönügylet pedig akkor jön létre, ha a kölesönösszeg leszámítottatik és a kölesönt kérő azt felveszi. Ha a közbenjárás díjat ígérő fél az ügylet részéről keelően előkészített jogügylet megkötését ok nélkül megtagadja, az ügynök feimerült költségei megtérítését követelheti. (C. VII 9152—1928. X. 30. Keezer).

Kartellen kívüli külföldi SÖR

Pilseni Ösforrás csak palackokban.
Gössi sör hordóban és palackban.
Budweisi Részvény sör hordóban és palackban.

SCHÄTZ JÓZSEF

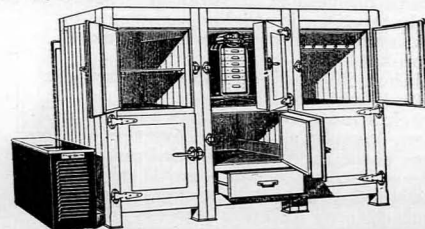
sörnagykereskedő

Budapest, VIII., Práter u. 47.

ALAPITVA
1875.

TELEFON:
J. 308—15.

FRIGIDAIRE

villamos automatikus hűtőberendezés.

Szállodák, vendéglősök, kávéházak stb. részére a megbízható hűtés az üzlet alapját képezi; s a Frigidaire hűtőszekrényt előbb vagy utóbb Önnek is be kell szereznie. Előnyeik annyira szembeötlőek, hogy azok, kik ma még késlekednek, mögötte maradnak konkurrensaiknek, kik Frigidaire-el hűtenek. Ne várjon, míg forgalma csökken, határozza el most magát és ne felejtse el, hogy Frigidaire szállította a világ összes hűtőkészülékeinek 80%-át. Frigidaire működése tökéletes.

Kedvező fizetési feltételek.

Hahn Arthur és Társai, Budapest
IV., Kossuth Lajos ucca 12. Telefon: Aut. 899—86.

a jövedelemadóalapja a 10.000 pengőt és a vagyonadóalapja a 150.000 pengőt el nem érte és így adójuk változatlanul fentartandó lenne, abban az esetben, ha a rendelkezésükre álló adatok szerint jövedelmük illetőleg a vagyon a terhelésre kivetett adó alapjául szolgáló jövedelmet, vagy vagyont legalább 20 százalékkal túlhaladja, illetőleg ha az adóztatás alapját szolgáló jövedelem legalább a 150.000 pengőt eléri, legkésőbb március hó végéig szabályszerű adóbevallás adására felszólítani és ennek alapján adóalapjukat újból megállapítani.

Bevallási nyomtatványok.
A bevallás céljára kétféle hivatalos nyomtatvány van. Az egyik az általános kereseti adó céljára, a másik a jövedelem- és vagyonadó céljára szolgál. Ezeket a nyomtatványokat — az előállítás költsége megtérítése mellett — a községi előjáróságnál (városi adóhivatalnál, kerületi adószámveteli osztálynál) lehet megszerezni, amely az adóbevallások kiállításának módjára névze is felvilágosítókkal szolgál.

Büntető rendelkezések.
1. A valótlan adatok bevallását az általános kereseti adónál, mint adócsalást, a jövedelem- és vagyonadónál, mint jövedéki kihágást, az üzleti (gazdasági) könyvek adatai alapján való adóztatás esetében pedig a jövedelemadónál is, mint adócsalást büntetik.

2. Aki az általános kereseti adó bevallását az előírt határidőben nem adja be, a kivetés során megállapított adóalap 1 százalékat, ha pedig a bevallás beadására hozzátartozott felhívásnak a kitűzött határidőn belül nem tesz eleget, az adóalap 3 százalékat fizeti bírság fejében.

3. Aki a jövedelem- és vagyonadó bevallását az előírt határidőben nem adja be, a kivetés során megállapított adónak 10 százalékat, ha pedig a bevallás beadására hozzá intézett felhívásnak a kitűzött határidőn belül sem tesz eleget, a megállapított adónak 50 százalékat fizeti bírság fejében.

Inségadó (1927 évi) a fizetési meghagyások átvételétől számított 30 napon belül a kerületi előjáróságot adószámveteli osztályainál befizetendő, ellenkezőleg havi 1 százalékos késedelmi kamat számíttatik fel.

Adófizetési határidők. Amíg a folyó évi adókivetések meg nem történnek, az előző évi alapon kell az egyenesadókat (ált. ker. adó, jöv. és vagyonadó) és járulékait folyó évi február 15-ig bezárólag, vagyis az első évnegyeddi adót kamatmentesen befizetni. Azon túl az első évnegyeddi adó után, amíg a késedelem a három hónapot el nem éri, vagyis március 3-ig, havi fél százalékos, azontúl az esedékeségtől számított havi 1 százalékos kamattal fizetendő.

Itt tartjuk megemlítendőnek, hogy az ideai adókivetések, amelyek már az érdekeltépviseletek szakvéleményei alapján fognak megtörténni, ezidén két héttel később fognak megjelenni. A kereseti adó április 15-ig, a jövedelem- és vagyonadóét pedig május 15-ig tartoznak megállapítani, az adóügyi hatóságok a tavalyi április 1. illetve május elsejei terminus helyett. A kétheti halasztás oka a tavalyi tapasztalatokban keresendő. A túlságosan rövid terminus, amelyre a kivetéseknek el kellett készülniök, megbosszulta magát a reggeli felszólamlásban. Ugyilátszik, hogy a pénzügyminiszter ezt akarja most elkerülni és időt enged, hogy a kivető hatóságok nagyobb körültekintéssel tudják feldolgozni az eléjük kerülő anyagot.

Esti kereskedelmi szaktanfolyam. Január hó 17-én hétfőn este félhét órakor nyitotta meg tanfolyamát a Budapesti Kereskedelmi Akadémia V. Alkotmány-ucca 11. szám (Telefon: 205-47), amelyre a beiratások d. e. 8-11-ig és este fél 7- fél 8-ig vannak. Tanfolyamok: könyvvitel, számtan, levelezés, stb. A tanfolyam a modern könyvviteli átiródmódszerekkel (Evolut, Hintz stb.) is részletesen foglalkozik eredeti készülékek segítségével, úgyhogy a tanfolyamot haszonnal látogathatják nemcsak azok, akik a könyveléshez még egyáltalán nem értenek, hanem azok is kik könyvelnek ugyan már, de a modern könyvviteli vívmányokat nem ismerik. A tanfolyam 5 hónapos, amelynek végétével a sikeresen vizsgázó hallgatók végbizonysítványt nyernek. Hallgatók csak korlátolt számban vétetnek fel. Nyomatott tájékoztató az intézet kapusánál kapható.

Minden kávé tartson üzletében Zwack-féle Unicumot és likőröket, mert azt állandóan keresik és fogyasztják. Az Unicum eredeti palackból mérendő, mert a vevő így látja, hogy csakugyan eredeti árut kap.

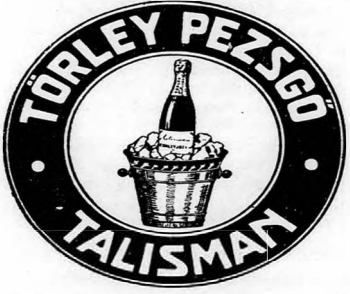
DIT-GOT
HABZÓBOR
Nem drágább mint a palackbor!

KLEIN JAKAB
alpaccaárugyára
Budapest, VIII. Losonczi u. 15.
Városi üzlet: VI., Király ucca 74.
Telefon: József 435-52.
Szállít raktárról mindennemű kávéházi és vendéglői alpacca-feszerelést.

Mindennemű javítást saját gyáramban eszközölök.

TÖRLEY PEZSGÓ
TALISMAN

„THONET-MUNDUS”
EGYESÜLT MAGYAR HAJLÍTOTT FABUTOR-
GYÁRAK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG. BUDAPEST
IV., VÁCI UCCA 11/a.
Hajlított fabutorok
kávéházak, vendéglők, szállodák számára.
közismerten legelsőrendű kivitelben.

REISZ SÁNDOR
rézműipari és cinező vállaletta
Budapest, VII., Dob ucca 107 sz., Rottenbiller ucca sarok.
Telefon: József 432-27.

Állandó nagy raktár hávéházi és ételmi edényekben. Ónozások 6 órán belül, teljes felelőség mellett eszközöltetnek. Kávéházi beinmarie (Premerie) falazását éjjeli órákban is vállalom.

A legkiválóbb Szent István
sörkülönlegesség
Porter sör
a Polgári Serfözde gyártmánya

JÉG szállítását vállalja
és kifogástalanul teljesíti
ERZSEBET JÉGGYÁR
RECHNITZER ÉS BRUCKNER cég
Budapest, VII., Hajtsár út 153.
Telefon: József 396-32.

Csillárok, szellőztetők

MOTOROK	GOLDSTEIN IGNÁC sz. i. lárizom és villanyberendező vállalata	SCHÄFFER BÉLANÉ szelyemlámpaernyő műtörme	VILLANYGÉPEK
----------------	--	---	---------------------

Kazinczy u. 53. Tel.: J. 428-35.
Speciális kávéházi és vendéglői berendező

**Paplan, matrác,
gyapjútakaró**
és mindenfajta
ágynerű
a 70 éve fennálló
Steinschneider cég
IV., Váci ucca 28 és
VII., Király ucca 79
üzleteiben a legjobb minőségben.
Pehelypaplanai nem pelyhedzenek.

**Püspöki uradalmi
bérpince rt. Váci**
Körponti iroda: Budapest V. Irinyi-u. 7.
Telefon: Aut. 810-37, 812-14.
Magyar palackos-bor különlegességek.

Hüttl, Bán és Mihalik
ezelőtt
Első Magyar Üvegyár R.-T. főraktára
Budapest, V., Vörösmarty tér 1. sz.
Telefon: Aut. 811-35.
Vendéglői, kávéházi és szállodai porcellán- és üvegyárak a legnagyobb választéka külön ezen célra berendezett osztályunkban.
V., József tér 11. — Tel.: Aut. 802-06

Figyeljünk! PIATNIK NÁNDOR
ÉS FIAI BUDAPEST
magyar kártyagyár gyártmányainak valódiságára. — Óvakodjunk az utánzásoktól.
Magyar Játékkártyagyár R.-T.
PIATNIK NÁNDOR ÉS FIAI
Budapest, VII., Rottenbiller ucca 17
Telefon: J. 310-63, J. 453-71.
Alapítva 1824.

François pezsgő
Transylvania
Cremant rosé
Batthyány brut
Telefon: Teréz 236-66.

Hacker és Társa
chinnézüst- és alpakkaárúk
Budapest, VII., Sip-u. 6.
Telefon: József 354-55.

Az eredeti
SIDOL
fém-, ablak- és márványtisztításra
a legalkalmasabb!
Gözl Lipót Vegyitermékek Gyára. Tel.: J. 316-19

Kristály forrásvíz legyen mindennapi italod

Ifj. Grünwald Mór

Budapest, IV Ferenc József rakpart 6. Tel: J 361-49
Szállodai, vendéglői és kávéházi üveg és porcellán.

A katonatiszti étkezőben végzett pincéri szolgálat képesítés megállapításakor figyelembe vehető. A katonatiszti étkezőben végzett szakbavágó munkának képesítés szempontjából való tekintetbevételét az 1922:XII. t.-e. 28. §-a kötelezően előírja és a tisztai étkezőben rendszeresen végzett pincéri szolgálat szakmunka jellege kétségbe nem vonható. (Soproni Ker. Iparkamara 2844.)

Tisztelt Kávés Urak! Ha sült helyezni arra, hogy vendégeik meg legyenek elégedve; csak is **Zwack-féle Golf-Orangead**-ot szolgáljanak fel, mert az nem essenciából készül, hanem naransból és nincs kátrányfestékkel festve.

Megjelent a szikvizrendelet. A szikvizipar kívánásainak megfelelőleg végre megjelent a szikvizrendelet a Budapesti Közlönyben a rendelet foglalkozik az autótank használatának módjáról, továbbá az 1 és 1½ centiméter széles címke használatáról és kimondja, hogy öt éven belül mindazokat a sziforfejjel ellátott palackokat, amelyek 1 literesnél nagyobbak, ki kell vonni a forgalomból.

A fogadás és vendége. Az 1924:XIII. t.-e. 7. §-a értelmében a fogadónak a vendég elszállásolásából és egyéb szükségleteinek fedezéséből eredő követeléseit biztosítására az adós ingóira törvényes zálogjoga van. A törvényes zálogjog feljogosítja ugyan a fogadóst arra, hogy mindaddig, míg követelése ki nem egyenlítettik, az adós ingóinak a szálloda területéről való elszállítást megakadályozhatja, arra azonban nem ad jogot, hogy az adós távozása előtt, ennek ingóságait az adós rendelkezése és használata alól elvonja. (Kuria döntése. — M. T.)

Az ipartestületek szervezése a „kéműves kamara kérdésében. Az Országos Kéműves Testület sürgős felterjesztéssel fordult a kereskedelmi miniszterhez az ipartestületekhez szétküldött kérdőív ügyében. Az OKT kifejtette ama álláspontját, hogy az ipartestületi szavazások eredményének elbírálásánál az ipartestületi tagok létszáma vendő figyelembe. A kérdőív nem tartalmaz kérdést arvonatkozól, hogy az országos szerv mellett való állásfoglalás esetén hányan kívánják és hányan ellenzik a kamarai elnevezést. Nincs kérdés anyagi terhek tekintetében sem. Az OKT számításai szerint az ipartestületi reform, melyre véleménykülönbség nélkül szükség van, másfélmillió pengő új terhet hárít az iparosságra. Ezenfelül egy központi országos szerv fenntartása minimálisan 500.000 pengő új terhet jelent az iparosságra. A berlini kéműves kamara közel 1 millió, a düsseldorfi kéműves kamara 570.000 márka, a wiesbadeni 588.000 márka évi kiadást tüntet fel, holott ezek nem országos, hanem csak kerületi szervek s fenntartásukhoz a községek hozzájárulnak. Nálunk egyedül a kéműves iparosokra hárulnának a fenntartás költségei. Szükséges ezért az ipartestületeket megkérdezni arról, hogy összegszerűen, vagy a tagdíjbevétel százalékában mily nagy teherterhelést, melyet a testületi tagok magukra vállalni hajlandók. A hangulatos szónoklatok hatása alatt kamarapárti kis vidéki testületek aligha fognak lelkesedni a költséges hatósági apparátusért, ha annak fenntartása tagjaitól jelentékeny teherterhelést követel és emellett kereskedelmi és kamarai illetéket változtatlanul továbbra is fizetniük kell. Az OKT ezért felterjesztésében a kérdőív sürgős kiegészítését kérte a kereskedelemügyi minisztertől. (OKT).

A Bpesti Kávésok Áruforgalmi Rt. kérése üzletfeleikhez! Mintán legfontosabb üzleti elveink közé tartozik vevőinknek leggyorsabb pontos kiszolgálása és mivel a szállítást végző közegeink részéről gyakran az a panasz merül fel, hogy egyes helyeken az áruátvételnél megbízottunkat hosszabb ideig várakoztatják, ezáltal a többi rendelések leadásánál gyakran kellemetlen késések állnak elő.

Tisztelettel arra kérjük nagyrabesült vevőinket, hogy épen a gyors kiszolgálás sima lebonyolítása végett, üzleteikben az áru átvételével megbízott alkalmazottat arra figyelmeztetni sziveskedjék, hogy megbízottunkat az áru leadásánál ne várakoztassák.

Előre is megköszönjük ezirányban tanúsítandó szives jóindulatát.

PARACELSUS SÖR

Budapesti Kávésok Áruforgalmi R.-T.
VIII., József körút 38. Telefon: J. 392—77

Mielőtt teát vásárol, próbálja ki legújabb eredeti teakeverékeinket.

Teavásárlás ügyében.

A legnagyobb angol világcégekkel karöltve, — melyeknek nagyszabású teaiteltvényeik vannak Indiában és Kinában — sikerült olyan teakeverékeket előállítanunk, melyek színre, zamatra, erősség tekintetében messze felülmúlják a kávé-soknál eddig forgalomban levő minőségeiket. E keverék ideig szüretelésű friss termései teakból készülnek — E teákat 2½ és 5 kg-os eredeti ládákból hozzuk forgalomba, amely csomagolás a külföldön bevált módszer szerint legjobban megfelel a kávé céljainak, tekintve, hogy nem kell kibontás után nagyobbnennyiségű teát nyitott állapotban raktáron tartania. Megjegyezzük hogy ezen célszerű eredeti csomagolás a teák árát egyáltalán nem drágítja, mert e célra igen olcsó csomagolási módot használunk.

Mielőtt tehát teavásárlásra magát elhatározza, tisztelettel kérjük, sziveskedjék ezen legújabb teakeverékeinket okvetlenül kipróbálni és tőlünk azokra nézve mintát és árajánlatot okvetlenül bekérni. A megvásárolt teát szivesen szállítjuk folytatólagosan 2½ kg-os vagy 5 kg-os tételekben; a számla a mindenkor szállítástól számítva fizetendő.

Állandóan raktáron tartunk továbbá friss termései Darjiling, Ceemun, Ceylon, Orange-Peece, Souchong, Jáva teát és eredeti Lipton teakeverékeket.

Ugyancsak rendelkezésre állunk 40—60% rummal, elsőrangú vágott jamaikai rummal, úgyszintén vágás céljaira teljesen garantáltan tiszta 76%-os angol rummal, a legolcsóbb árakon.

MEGERKEZETT
a világhírű müncheni

SALVATOR

IDENSÖR-KÜLÖNLEGESSÉG

Hordóban és palackozva kapható
a magyarországi vezérképviselőnél

Mezey és Társa cégnél

Budapest, VII., Egressy út 20/c sz.
Telefon: József 324—61.

Springut Henrik

tojásnagykereskedő

Budapest, VI., Vasvári Pál ucca 11.

Telefon: Aut. 217—54.

Szám: s budapesti kávéház, étterem és vendéglő
állandó szállítója.

A. MALÁTA-PEZSGÓ-SÖR
HOGYHA MINDIG ISSZA EGÉRSÉGÉT S PÉNZE
EGYRÉSÉT JUTALOMKÉNT KAPJA VISSZA.
GYARTJA A FŐVÁROSI SÖRFŐZŐ R.T. KÖBÁNYÁN.

Fried Zsigmond és Fia

műsztergályos
kávéházi és vendéglői berendezések
Budapest, VI., Király u. 39.

Telefon: József 428—14.

Billiárdasztalok,

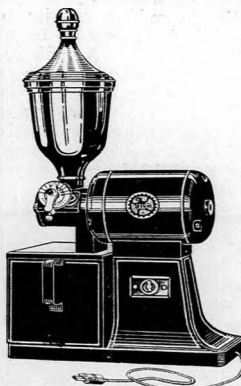
éttermi és kávéházi márvány-
asztalok, **székek**, alpakka-
és ezüstözött árúk, hitelesített
üveg- és porcellánárúk, **bil-
liárdgolyó**, billiárdposztó,
sakk, dominó, dákók stb. (új és
használt)

Költségvetés,
árjegyzék díjtalan.

Alapítva 1888.

MODERN KÁVÉHÁZ

nem képzelhető el
modern gépek nélkül!
Óriási anyag- és sze-
mélyzet megtakarítás!
A mellékelt ábra sze-
rinti szab. kávédaráló
nálunk üzemben meg-
tekinthető.

A darálószervezet első-
rangú, végtelen finom
szabályozó szerkezettel
ellátott.

Állandóan
frissen darált kávé.

Mayer Hermann és Hirschler

kávéházi, vendéglői konyhaberendezések
Budapest, VI., Teréz körút 48. sz.

Garantált teljes
zsírtartalmú

sajtjaink

mindenütt
beszerezhetők:
Pálpusztai-sajt,
Derby-sajt,
Romadour,
Imperiál,

Ovári, Trappista, Casino, Roquefort,
Roquefort dobozos.

Derby Sajt és Vajtermelő Részvénytársaság

Központi árusító-telep: Budapest, VIII.,
Tömök ucca 33/a. sz. Telefon: József 361-10